

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/77/2019
Identifikačné číslo spisu: 8715203636
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8715203636.1

UZNESENIE

O. súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a členov senátu JUDr. Martina Vladika a JUDr. Eriky Šobichovej, v spore žalobcu: Štátny fond rozvoja bývania, so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, právne zastúpený: GARAJ & Partners s.r.o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovanému v 1/ rade: F. Č., narodený X. F. XXXX, bytom vo X. F., U. XXXX, žalovanej v 2/ rade: R. Č., narodená X. F. XXXX, bytom vo X. F., U. XXXX, žalovanému v 3/ rade: P. Č., narodený X. L. XXXX, bytom vo X. F., U. XXX, žalovanému v 4/ rade: Z. Č., narodený XX. L. XXXX, bytom vo X. F., U. XXX, žalovaní v 1/ až 4/ rade právne zastúpení: Mgr. Róbert Liška, advokát, so sídlom v Poprade, Štefánikova 882/39, o zaplatenie 10.153,43 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17 C 177/2015, konajúc o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. augusta 2018 č. k. 12 Co 58/2017-309, takto

rozhodol:

Najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. augusta 2018 č. k. 12 Co 58/2017-309 z r u š u
j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom z 20. augusta 2018 č. k. 12 Co 58/2017-309 Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad z 5. apríla 2017 č. k. 17 C 177/2015-170 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania. Odvolací súd žalovaným v 1/ až v 4/ rade priznal náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudkom súdu prvej inštancie Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) zastavil konanie o zaplatenie istiny 2.989,85 eur, zmluvného úroku 233,82 eur, úroku z omeškania 257,06 eur, zmluvnej pokuty 1.113,51 eur, úroku z omeškania nad rámec výšky 8 % p.a. zo sumy 7.163,58 eur od 12. augusta 2016 do 22. marca 2017 vo výške 119,13 eur, zo sumy 7.163,58 eur od 23. marca 2017 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaným v 1/ až 4/ rade priznal náhradu trov konania.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (dovolateľ) dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu

nebola ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Táto otázka sa týkala právneho posúdenia, či žalobca uzatvorením zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru s fyzickou osobou ako dlžníkom uzatvára spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy Slovenskej republiky, resp. únijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa. Uvedená právna otázka bola však už medzičasom vyriešená v rozhodnutiach dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 106/2018, sp. zn. 8 Cdo 9/2019 a sp. zn. 5 Cdo 170/2018.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

4. Žalobca v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola ešte vyriešená. Touto otázkou bolo potom posúdenie či žalobca uzatvorením zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru s fyzickou osobou ako dlžníkom uzatvára spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 Občianskeho zákonníka, resp. inej právnej normy, a teda či sa na uvedený právny vzťah majú aplikovať platné a účinné právne predpisy Slovenskej republiky, resp. únijné predpisy upravujúce ochranu spotrebiteľa. Ako už dovolací súd vyššie konštatoval, uvedená právna otázka bola však už medzičasom vyriešená v rozhodnutiach dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 106/2018, sp. zn. 8 Cdo 9/2019 a sp. zn. 5 Cdo 170/2018, ktoré možno považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

5. Dovolací súd v uvedených právnych veciach dospel k záveru, že žalobca je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd, po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov upravujúcich definujúcich pojmy spotrebiteľské zmluvy, dodávateľa a spotrebiteľa, ďalej konštatoval, že žalobca je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredení zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§ 1 ods. 1). Postavenie žalobcu zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z. z., zákon č. 150/2013 Z. z.). Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z. z. je žalobca finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013). Žalobca neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu, príp. sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z. z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond, čo znamená, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 150/2013 Z. z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b/ zákona č. 150/2013 Z. z.). Vychádzajúc

z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či žalobca má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c/ smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej „Smernica 93/13/EHS“) sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2 tejto smernice zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice. Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky, fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených a zákonom regulovaných podmienok uzavrieť. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované uzatvárané zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k žalobcovi. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarca vylúčil, aby sa na žalobcu vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je žalobca vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstarat' finančné prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik žalobca nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade nemožno dospieť k záveru, že žalobca spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

6. Senát dovolacieho súdu sa stotožňuje s vyššie uvedenými závermi dovolacieho súdu, v posudzovanom prípade však právne posúdenie veci odvolacím súdom týmto záverom dovolacieho súdu nezodpovedá. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Zároveň je aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP), lebo žalobca opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (keďže odvolací súd svoje právne posúdenie oprel o skutočnosť, že žalobca mal postavenie dodávateľa a uzavretá zmluva je zmluvou spotrebiteľskou, na základe čoho dôvodil, že odstúpenie od zmluvy má účinky upravené v Občianskom zákonníku). Na uvedenom základe dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 CSP a § 450 CSP) s tým, že odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení viazaný (§ 455 CSP) a v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

7. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.